

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Iustitia Et Iure Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An censum emptio ac venditio sit vsuraria

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Vno modo, quando res quae alteri traditur, non plus per se valet, sed solum ratione negotiationis industrie, qualis est pecunia. Et tunc censebant ego eum, qui vltro a se alienata, mutuando, non posse lucrum recipere, quia proprie non impeditur, ut supra exppositum est. Secundo contingit, quod res ipsa quae traditur, non modo ratione industriz, verum suapte natura per se ipsa plus est valitudo. Huiusmodi ergo res, licet quis sponte sua vendat, si rogatus facit carius vendere potest, ob illum, qui speratus valorem expensis tamen ac laborius, vt dictum est, inde subductis. Tertio argumento dubitatio submetetur de quodam vslato contractu emptionis non satis tuto. Sunt enim qui miseris rusticis mutuare renuentes, mille innescant fraudes. Primum iumenta ab illis enunt, que non habent, eademque ficte eisdem locant, nempe consignat rusticis viginti aulos, seu precium boni, quos ille non habet obligando illum, ut saluos, ac tutos locatosque custodias, soluat, mensurum locationis precium, hec enim vslura est, nam rurum cum in fine anni adhibentur idem viginti aurei, ut pote seruatobuses, adiectoque insuper precio dicta locationis. Secundo est quia in Autumno mille verbi gratia oves emit, obligatis venditoribus utque ad Maium easdem salmas custodian, ac mpe ut ipsorum periculo perirent. Et poliquam totam fecuram percipit, reuendit eisdem easdem eodem pretio. In quo contractu multe latenter iniquitates. Primum enim si agricola obligatur, ut iterum codem precio emant, manifestaria vslura est. Nam cum teneantur eandem pecuniam remetriri, mutuum est, cui addetur premium agnum, casei, & velutum. Ruris obligare illos ut illorum seruent greges, palliatio vslura est, nam gressus placentibus tanquam veris dominis periclitari debet, quod quidem periculum si venditores suscipiant, iusta pecunia esset pro quantitate periculi a simandu, cum tamen neque pro periculo, neque pro custodia recipiari nisi personae forte stipendum. Negatur ergo argumentum consequentia, videlicet quod si potest venditor qui merces erat seruarius, immunem se a damno seruare, possit etiam emptor venditorem arctare, ut merces seruerit, nam cum primu emit, suo sunt periculo periretur.

Ar ter-
tii arg.

QVÆSTIO IX.

DECENSIBVS.

ARTICVLVS I.

Vtrum coniunctum emptio ac venditio sit vsluraria.

DO STR E M A questione de emptione & venditione, que huius libri quantum haber locum interrogatur de censibus, quorum contractus laetissime in republica periebunt. Et ergo articulus primus vtrum hisiungendo contractus emendi vendendique possit, sit vsluraria. Et arguitur a parte affirmativa? Numisima, ut supra dictum est, non est vendibile sed tantum mutabile, & qui vslum eius seorsum vendit, vsluratus est. Nam ut ex 5. Polit. cap. 6. citabamus, solum inuenimus est ut sit precium rerum, nos vi ipsum vendatur, qui autem censum emittit, pecuniam emit vslra sorte sibi augendam, ergo vsluratus est. Probaatur minor. Qui dat vslra gratia mille ducatos, vnlis mensibus aut annis certam pecuniam recipiat, nihil aliud emit, quam illam pecuniam, qua sibi vslra sorte accedit. Si quotannis recipit centum, in decennio cuperat iustam sortem. Quare si censu redimuntur, eandem dupla, si vero non redimuntur, quidquid vslra recipit, sorti accumulat. Secundo arguitur. Hoc genus contractus pallium est & clypeus omnium vslurarum, ergo deberet longe a republica relegari. Probatur antecedens. Quicunq. gratis mutuare refusat, hoc actu vltur, ut talio cijali redimibilis census coematur, quod perinde est, ac si sub scenone mutuaret. Tenui arguitur. Si census nollet in rem aut res fructus institui, possent patier & in pensionem, etiam quae bonis careret, nam sunt res, fructuosa sunt, ita & operis suis persona fructificat, consequens autem utrū condonante c. a. de pigno, vbi habetur c. liber homo pro debito non tenetur, si res defuerint. In contrarium est argumentum quod annui reditus in bonis immobilibus intercentur, vi patet Clement. Exiit de rebus signific. §. cumque anni bona aucta immo-

immobilia vendi emique iuste possunt.

Quæstio præfens pluribus forte opinioribus controversia est inter Doctores, quæ res exigit, est n. plana. Igitur ut a nomine vero aut pice mur, censu, ut lib. 3. sub tit. de tributo dicebamus, a censendo dicitur, eo quod vi habetur l. formæ ff. de censibus facultates ciuium recentendæ sunt, vi pro suis quaque tributum soluerit. Inde in secundo deriuatum est, ut peculiariter tributum sanguinæ, quod pro capite exigitur, nempe dum princeps vult personam capitale catalogo esse recentia ut quantum sit eius impensis, sibi innoteat. De quo Christus interrogatus fuit, an liceret censum dare Cæsari. Cuius virtute superbie prenas dedit David, nempe quod populum numerauit, vi legitur. Reg. 2. Tertio & censu facultas, & substantia ciuiusq. dicuntur, & Ius patrimonij estimatio. Refert n. Liuius lib. viii. 1. q. Seruus Tullius Romanorum rex ciuium constituit. At vero impræsentarium nomine censu nihil aliud censetur, quam pensio quam quis super suis bonis aut persona constituit. Aut quo significans dicamus, est ius percipiendi pensionem sive in fructibus, sive in pecunia, vel re aliqua utili. Est nihilominus secundum adorandum, quod censu bisariam constituit. Vno modo, ut sit reseruatus, alio modo, ut sit confignatius. Reservarius est, quando quis vel rem suam alteri conferit reservatio sibi iure quotannis recipiendi partem quampliam. De quo extat lex si C. de rerum permutatio. Vbi quisque permitteatur nille alteri donare, reservato sibi, sive annuo, sive mensilio censu. Et de huiusmodi censu meminit glossa super c. constitutus, de religiosis dominibus. Condemnatur enim in eodem cap. quidam Abbas, qui pensionem quam debebat multis tetto annis non soluerat. Condemnatur inquam, non ut ius prædictum amitteret, de quo pensionem debebat, sed ut pensionem per solueret. Et tamen si fuerit emphyteus, prædicto ipso expoliandus erat, ut patet l. 2. C. de iure emphyteutico. At ergo bene glossa quod emphyteus hoc modo differt a censu, quod quando quis in emphyteusum dat alteri predium suum, quia non transfert dominium directum, sed tantum usque, quod si non soluerit pensionem rededit ad ipsum dominum. Sed quando dat bona sua alteri sub cen-

suali pensione quia transfert dominium rei in alterum, quantocunque tempore cesset ille pensionem soluere, non perdit ius prædictum, sed debet pensionem. Ille ergo dicitur sensus reseruatus. De quo tamen impræsentiarum non siet amplior mētio, eo quod non est ysq. adeo in ysl. Alter ergo est censu confignatius ut dum quis retentis suis bonis eorumq. ysl consignat alteri certam pensionem, quam obligatur singulis mentibus aut annis soluere. Hunc autem cepsimus quam plurimis divisionibus more suo partitur Conrad. quest. 72. Nam ex parte fundamenti in quo constituitur, alter est realis puta qui in rem instituit, atque alter personalis, qui constituitur in personam. Mox ex parte rei, qua recipiuntur, alter est fructarius, ut pote dum recipiuntur grana vel alij fructus, & alter pecuniarius, ut cum recipiuntur pecunia, atque hic est more frequentior. Rursum alter certus, puta cum taxati sint fructus seu pecunia, & alter incertus, dum non definitur nisi quota, puta ut tertiam partem vel alia fructuum recipias. Deinde alter est perpetuus, & alter temporalis. Præterea, alter pro certo annorum tempore, & alter pro incerto, puta, protota vita, quem appellat vitalitum. Ac demum alter est redimibilis, atque alter irredimibilis. De quorum ferme singulis pecularia submoventur dubia, licet nonnulla patimimenti. Respondet eigo ad quæstiōnem quatuor conclusiones. Prima est. Vnusquisque potest realem fructuationem que ut aiunt, censum in sua bona constitutere, dummodo sint libera. Quid dixerim, ut illa excluderem, quæ majoratus vinculo sunt adstrita. Conclusio hac in genere receptissima est, neque est, qui de ea dubiter. Est namque perquam manifestum, posse quemque bona sua gratis donare ac vendere, & quoconque alio contractu alienare, poterit ergo pati iure donare aut quotam aliquam suorum fructuum, aut certa partem, perpetuo se vinculo perstringendo, eandem, vel prædicto tempore, vel certe in perpetuum per solvere, hoc autem est censum constitutere, puta consignare. At vero dubium est, an sicut Dubiū potest sub donationis forma institui, si et licet per contractū venditionis? Enimvero ex Theologis, Henrici quoli 1. q. 39. vbi in suam sententiam allegat alios, & ex iure solutio.

re cons.

Variae
census
divisiones.
Conrad.

Prima
conclu-

Dubiū
potest
sunt
in
tempore
per
soluere
hac
autem
est
censum
constitutere,
puta
consignare.

Henrici
solutio.

Innocē te consultis Innoc. super cap. In ciuitate ,
tius, de viur. & ibid. Ioan. Andr. & Salic. super
Ioā. An. Auth. ad hæc. C. de viur. vbi pro se citat
Salicet? Grego Arimin. distinguentes, aiunt quā an-
Gregor. tiquos annuos redditus, puta quia fuerant
Arimi. antea constituti, siue in res siue in perso-
nam potest quisque emere. Haud tamen
villus iure potest sic tales redditus emere ,
vt tunc constituantur. Exempli gratia, li-
bere quisque potest constitueretur super bo-
na sua aut super suam personam censum ,
quē dono det alteri, & postquam constitu-
tus est, pōt vnius tertius ab illo donatario
emere, vari modo tributari regia qua super
ciues instituta sunt pōt vnuquilibet eme-
re, que dī iuriū empti. Atn q̄ ego a te emā
cenlum quē modo super te, aut super bona
tua constitutus, inquit est. Et rō, inquit ,
est, q̄ in empione dēt disingui premium &
merx, vi h̄l. i. de contrah. empt. Qn autā
census est constitutus, ipse hēt rō ne mercis,
si vero non est constitutus, nulla est merx ,
sed numi numis emuntur. Vnde ait Ioan.
mae op̄i. Andr. in se nescire excusare talēm contra-
stūm. Veruntā, salua Doctorum auctorita-
te, qui egregia merito pollent, nemini dēt
in dubiū venire, quin sicut via donationis,
ita & donationis possit census constituti.

Secūda conclu-
Hostiē.

Prima rō pro
conclu-
sione.

Secūda. conclu-
Hostiē.

Tertia. rō pro
conclu-
sione.

Quarta. rō pro
conclu-
sione.

Sylvest. rō pro
conclu-
sione.

Etiam, nam siue dum emuntur redditus, q̄
tea constituti, emuntur ius illud, ita dum
nunc constitutur, ius idem ipsum habet
rationem mercis. At quoniam de pecuni-
rio aliquātulo maior reputatur dubitatio,
adhibetur tercia conclusio. Iure etiam quid
que potest pecuniarium censum super his
facultatibus constitutere, non solum dona-
tionis forma, verum etiā venditionis. Hac
ex superioribus facile colligitur, & est alia
T. Conrad. q. 75. Enimvero si potest
Etūarius census constitui, & fructus eis
mabilis sunt pecunia, nulla vetat id, p̄
quo minus possit & pecuniarium constitui.
Neque in hoc contractus mutuum fubet,
vii Anchār. illuc à Sȳue curias autam, f.
immo est vera emptio, quia picium il-
lud nō traditur vendenti cum pacto rehi-
bendi, sed in perpetuum. Secundo. ote
se quisque gratis obligare numariam az-
namque solutionem, iadūndo alterius
petendi, ergo potest tale ius pecunia ven-
dere. Tertio. Potest census super domum
consignari, cuius fructus non est nisi pecu-
nia, ergo potest taxari idem census pecu-
nia. Re uera de reali censu, siue fructuari
fit & predialis, siue numerari, res est apior
quam vt pluribus egeat probacionibus.
Et præter rationes sunt etiam iura tam o-
utilia, quam canonica huiusmodi compo-
bantia contractus. Est enim Aucten. Viij
qui obliga se hab. per tres min. 5. quoniam
autem, vbi admonentur minorum cura-
res, redditus illis emere annuos. Et in re-
gno nostro extat lex Tauri 68. id permi-
tens. Et super omnia sunt Extravagantes
duo inter communes t. de empt. quoniam
prior est Martini 5. anno 1423. edita, po-
sterior vero Calixti 3. anno 1455. qui qui
dem Pontifices Max. interrogati de cuius
modi iure, sanxerunt licitos esse contra-
etus Neque iura hæc distinguuntur in fructu
etūarios & pecuniarios. Veruntamen de zō
cenlū personali grauius emergit hinc de loca-
bium. Multi quippe Doctorum qui census legi
realis fatentur esse legiūmos, id de perso-
nalibus diffinentur, vt est Ioānes de Ligna Sene-
no super c. in ciuitate de viur. & Abb. in Ap-
disputa. 5. & Sum. Ang. in verb. viura & D. D. A.
Anto in 2. par. i. 1. c. 9. & Sylvest. loco.
tato codem propendet, dicens q̄ du cen-
sus statuitur super domum, quæ non loca-
tur nisi quinq. non pōt census constitui ma-
ior. Quare oēs isti auctores aiunt nō posse
constitui

constitui censum nisi supra rem, cuius fructus ad minimum tantumdem valeat quamvis est censu. Fundamentum huic opinio non hoc subiçere possumus, quod emptor cui dominus fiat rei emptæ debet eius subiectum periculum, ut patet, l. Cod. de peric. & cōm. rei vend. Si autem census supra personam cōstitueretur, nulli emptori subiectum periculum. Nā interemptis etiam rebus, semper maneret vendoris obligatus. Eſſet ergo iniqua conditio, quod semper vendoris in periculo uerfaretur, emptori vero in nullo. Secundo arguitur. Sic census pōr per sonē infixus remanere, eodē mō posset cōſtitui & super cunctis eius facultatibus simul obligata persona sic ut perecūtibus cunctis bonis, nihil feciū obligatus ipse superesse, talis aut contractus non apparet, sed mutatio sub fide pignoris, quoniam honorū dñiū non transit in emptorem imo hēc iōnē pignoris quidem ip̄is extinctis n̄ hilominus teneat per ona. Si autem est hancī, illa est censu infixū recipere. Fauere deinde vide hinc opinioni, tū ea, sup citat. de pignorib. vbi h̄, q̄ homo liber pro delicto non tenetur, si res defuerint, tū praſertim & p̄eſam constitutions Martini & Calixti, in quibus h̄, q̄ super bonis, s̄ dominib., p̄dīs, &c. contritū ī sunt censu. Et subdit, q̄ ē possētib⁹ ipsi obligari, interēcūtio, p̄tis, & deſtructis, non debent venditores alii. His veritatis no... cōb. a nūtib⁹ adiūtū quarta conclusio. Iuste quidq̄ emere potest personalem ſenſum, viro quem venditū ſupra ſuam cōſtituita personam, Conclō eī ciuidem Conradi, q. 74. quām & q. 75. repeat Probarurg. iudicio meo rōnibus fatis firmis. Pōr se persona gratis obligare, etiam ſi bonis ſi temporalibus deſtituta, ad menſtruum, vel annuam pecunia ſolutionem, gratuio ius alteri conferens pētendi, idemque ius genero filia conſerdo, ergo poterit ius idem alteri vendere. Nam ut ſupra dictum eī emp̄tor iunc p̄ciū non mutat, poſquam nō terinet ius repetendi, ſed h̄lo emitt ius illud, quod hēc rōnē mercis. Secundo, Potest ſe quique aſtingere ad aſ certum quotannis mercedeario pro ſuis operis perfolendum, cur ergo non poterit eadem obligatio pecunia alſimari, ac ſubinde vendi? Tertiio, potest censu personalis principis lege cōſtitui, v. patet. Nchemia 10. vbi Hebrei ſtatue

runt ſuper ſe teriam partem ſicli eū annūm censum personalem. Qua ratione in more nūc eft aliquarum eccliarum, personales decimas exigere, de quibus mētio fit ca. A apostolica de decim. & de ne-gotiatione ſoluuntur decima, v. eodem in cap. Paſtoralis. Et, v. ſupra diſimus potest princeps non ſolum ex facultatibus, verū etiam ex capitum recenſione census exigere, potefque ratione delicti homo cogi ad annum tributum, ergo poterit ſua quid que ſponte ſale ſuper ſe ius vendere. Rufus liberum cuique iure eft obligationem ſuārū operarum vendere, nempe vt ſit obligatus ſuo corpore feruire, ergo pari iure vendere valer & personalem censum. Quid n̄? Poteſt liber homo non ſolū alijs cūlibus contractibus obligari verū, & in ſeruitutem vt lib. 4. monſtratum eft, ſeſe vendere, & filium ſuum, potefque ſuper mācipium ſuum, ſicuti ſuper suas reliquas poſſeſſiones, censum cōſtituere, cur ergo nō & ſuper ſe ſedere queat pecuniarium ius? Et (quod hīſee omnibus robur adhībet) quicunque realis, census annexam habet personalem obligationem, ergo ipſi etiā perecūtibus rebus ſuperiſtes obligatio eft in persona, atque adeo cōſtituit potest personalis census. Probatur primum antecedēs. Tum quod forma contractus ſemper ſic habet, quod vendoris obligat ſe, & ſua bona, quippe cum res inanimes non nī per metaphoram dicantur obligari, ſed domini qui eī obligatur & iudicio cogitur, tū p̄cipue, q̄ per hūjumodi contractus nec dominium rei transfert, neque fructus venduntur, ſed ius illos petendi. Quapropter bona illa ſuper quibus cōſtituitur census, non tam rei venditae rationem habent, quam pignoris atque hypothecā qua vendoris fides firmanur, iuxta tenorem legis, fundus, ſi de ann. legatis. Et probatur hoc ipsum. Quoniam ſi fructus illo contractu vendorerentur, conſequens fieret, v. corum periculum non vendoris, ſed emptori ſubire. Quapropter quo an- no fructus perirent, non debet eī ſerū emptoris, ſed eidem ipſi perirent, quod tamen eft falſum & contra vniuersalem yſum. Quātūque ratione & viſu oſtenditur, eum qui censum emit, non emere fructus, ſed ius p̄tēdi, quippe cū vendoris periculo fructuū eū reſiſte ſubditus maneat. Sunt nanque res censui obligate, inſtat pignoris, quo difpu-

Quaria.
Quinta
ratio.

disparente, non ideo creditori extinguitur agendi ius, ut seruo C de pig. admoneatur. Quod quidem inde rursus, confirmatur, quod alias non possent emi pecu-

Primum iarij censu nullis consignatis fructibus, cuius contrarium supra probatum est. Ex corollario, hac conclusione sublequitur primo, censu-

reales non solum constitui posse super certus designatisque bonis, utrum & super indechinitis, atq. incertis, nempe super quibusunque, quae venditor seu possidet seu possidebat, eo quod obligatio in personam

Secundum, resolutur. Sequitur, secundo quod potest institui censu super re, etiam cuius fructus non adaequent censem. Denique in huius modo emptionibus nulla usura est. Neque

ero iniurit, si modo premium sit iustum ad quod est attendendum. Peripse in qua, an ius illud tantum recipienda pensionis iusto ematur pugio. Nam tunc si res supra quam constituitur iusta non sit, aut non tam fructum reddat, in emptoris uergit periculum. Quomodo autem iustum premium astimandum sit, articulo proximo patebit.

Obiectio. Quia propter Metynensis ergo sibi constat, quippe qui cum prius afferuerit contrarium huius corollarij postea affirmauerit

Solutio personales censu. Nam si persona maneat obligata, licet fundus fructum iustum non suppeditet, superest actio contra personam. Sed arguis. Quando res non satis soluendo censu fructificant, tunc censu non est iusta, ergo tunc contetur a subrepti usura. Negatur consequentia. Immo vero ex parte ciuitatis venditoris refutat iniqüitas quam a parte emptoris. Nam emptor suo periculo censem emit in re male fida, sed alter est, qui non deberet uendere nisi superesse tuta.

Reslat ergo ad argumenta in contrarium respondere, atque ad illa prius, que initio questionis obijcebamus. Ad pri-

Ad pri- munem respounderet forsitan initiis nominis disputationem, an huiusmodi contractibus ematur pecunia? Tamen si proprie non emitur, nisi ius petendi pensionem, licet iuris eiusdem valor, non sit maior quam ipsa pensio. Vnde lingua nostra materna census super regis tributis constituti, iura dicuntur, dicuntur inquam uendi emique iuxta. At quamvis pecunia annuatim soluenda emeretur nihil aliud esset quam bonorum emptio immobilium, ut citata Clement. exiuit habetur. Neque ue-

ro inde quod tractu temporis expetetur, capitale, existimandus est contractus vi-

rarius, differt enim a mutuazione ex di-

metro. Hac enim est radix iustitiae huius

obligat mutuatarium eandem sibi integrum restituere pecuniam, qui vero cen-

lus emis, minime, sed in precium eam dat

perpetuum. Quare nihil obstat quoniam, veluti in ceteris emptionibus tempo-

rum curriculo fructus super premium eu-

bserunt. Et per hoc solutum refutatur argumentum secundum. Nulla enim in hoc

genus contractibus occultitur visura prau-

tas. Sed & reliqua, quibus personales cen-

sus dissuadebant, pari facilitate soluantur.

Conceditur enim priori fundamento em-

ptorem nullum subire periculum. Immo

licet super statueretur casus, nullo se pe-

riculo obijceret, vel rei super qua confundi-

tur censu, vel fructuum, quia dominum

in ipsum non migrat, ed vendoris ei, qui

pro recepto precio sub eo permanet pe-

riculo tanquam rerum dominus. Nihil-

minus & emptor huic subiicitur discrimi-

ni, quod eti res perirent, nunquam potest

venditorem cogere redimere censem, &

simili modo in censu personali, hoc epi-

riculum imminet, quod vendor ad pa-

riorem redactus soluerit non posse cen-

sum. Ac subinde ad secundum argumentum coceduntur consequentia & conque-

re proinde fatemur, dum quis censem so-

per suis bonis vendit, manente nihilominus

obligata persona bona illa formam in-

ducere atque effigiem pignoris & hypo-

thecas. Capitulo autem secundo & pignori-

bus, hoc tatum admonetur, quod liber ho-

mo non potest constitui in pignus debiti

veluti mancipium, ut patet Iqui filios. Cā

res pigno. oblig. poss. Haud iamē inde sub-

inficitur non posse censem nexu, sicuti per

alios contractus obligari. Arg. autem quod

ego in meipsum contra personalem cen-

sum validius instruo est hoc. Censem tu-

te constituere vsu conflumpibili non est illi-

cum, sed vsurarium personalis autem co-

sus est huiusmodi, ergo iniquus est. Probabiliter

antecedens. Si ego tibi mili porrigerem

au eos, teque gravarem, ut de eorum uia

quotannis certū mihi quid piani soluerit,

vsura cōmitemē, eo qd vsu pecunia fecerit.

Minor autem patet. Nā perinde vīfa-

cere, qui sup. psonā censem emit, videcler

vt pio

ut pro usu illius pecuniae certam pensionem rependar. Veruntamen argumenti huius viraq; premissa negatur. In primis in qua constitutum censum super viuum pecuniae, non est vsura, nisi salvo id capitali fiat, prout cum obligatione restituendi premium, nam tunc est mutuum. Si autem tibi in perpetuum mille conferunt ducatos, nihil vetat quin possem de eorum viu penso nem recipere. Idq; pate. Primo, quia possum illos dare conuentione facta, ut tu eiudem etiam fundum fructiferum, quem si non emeris, tua erit culpa. Et hoc ipsum ait Baldus in feudi. Si de feudo vasallus, Lynica. Præterea, hoc habet vim contra eum sociatis. Secundo, & altera quoque premissa est falsa. Etenim personalis census non constitutur super viuum pecuniae, sed est ius petendi, recipiendiq; a persona talen pensionem. Neq; vero Extraugantes Martini & Calixti eandem quartam conclusionem nostram vlo pacto auersantur. At vero hoc in primis admonito opus est, q; cum in Conciliorum Summa quare reuerē noster Mirā, neq; sine publico modo, neq; sine privata laude compilauit, post dictas Extraugantes in formā vniuersitatis, appensas inspereris lex conditio res ad aquitatem hmōi contractum requifitas, non intelligas easdem in dictis Extraugantibus ut necessarius extare, pontificiæ auctoritate polletere, sed auctorem ipsam iudicio suo, quod per egregiū est, illas eu necessarias collegisse. Barum aut conditionum prima est, q; censuales redditus consignandi sunt in rebus certis, puta domo vel agro, que sole maneat eidem soluen dis censibus obligare. Quia quidem conditione refutatur personales census. Atū conditio illa nequaque ex Extraugantibus colligitur Bulla. n. hoc in sola narratio, Pontifici pia posito continet, q; res exprimuntur, que permaneant obligatae. Tñ potest in probatione non excludi quin super personam possint institui. Enimvero illicet aut fit mentio de realibus censibus, quos Bulla approbat, nulla iñ fit de personalibus quos non subinde reprobat. Secunda autem eiusdem auctoris conditio, nempe q; iuso prelio emantur census, statimque tpe contractus integrum soluantur idē solvantur premium, pro priori membro vera est, non quod si pietium non esset instum, ea tunc fieret contractus vsurarius, siqui-

dem res illic vendibilis emitur, sed q; esset iniustus. Sicut dum res prelio digna, plures minorisve iusto distrahuntur. At vero quārum ad scđm membrū, nullam praefert probabilitatem. Nam l; cet in narratio ne Bulla id quoq; ponatur, nō iñ in approbatione tanquam necessarium constituitur. Quid. n. vetat quo minus veluti in certis contractibns vendor census emptori valeat patrem pretij credere. Neq; quinta conditio ex eadem Bulla colligitur, nēc q; si res super quibus constitutus est census, perierint emptor cogi deinceps nequeat ad solendum censum. Nam Bulla cl; u;la id solum cauetur, ne percentibus bonis cogantur venditores censum redire. Haud iñ prohibetur, quin possint cogi pensionem soluere. Immo si extinctis bonis liberi debitores restarent a pensionis debito profecto id Pontifices explicuisserint. Quare cum hoc rauerint, insinuantur licitos quoque esse etiam personales census quamvis quia non sunt vñq; adeo emptoribus turi, non erant tunc forte in illis artibus in viu. Et ideo Pontifices non suu. tunt de illis requisiti. Et per huc quoque monstratur sexta conditio non esse necessaria, vt supra dictum est videlicet, quod sit necessarium censum constitui supra rem fructuosam, atque adeo ut fructum ualorem non excedat.

ARTICVLVS II.

Vtrum census tam temporales, quam perpetui sint liciti.

Satis erat in genere questionem decidere, nisi quod nonnulla sunt tam de temporalibus quam de perpetuis pecuniaria dubia. Quæritur ergo, an utrumque istorum genus sit licitum? Et de perpetuis arguitur à parte negativa. Si essent liciti, sequeretur quod non solum uendor, uerēdū & eius successores perpetuo manerent eodem pensionis fune irreiti. Consequens tamen uidetur iniquum, maxime postquam res perierint, super quibus constitutus est census.

Secundū. arguitur contra conditions, Secundū quibus solet perpetuas haec firmari, nempe ut uendor teneatur prædia feruare super quibus constituitur, neque illa possit absque censuarij facultate ab alienare, quod